

Raadsvraag (art. 39)		Gesteld door:	
		Christenunie	
Datum		10 juni 2021	
Onderwerp		147-2021 Kostendelersnorm	
Portefeuillehouder		College B&W	

De fractie heeft de volgende vragen:

Geachte voorzitter,

Volgens de landelijk geregelde "kostendelersnorm" past de gemeente de bijstandsuitkering aan als verschillende volwassenen samenwonen. Gebleken is dat een groot aantal van de mensen op wie deze korting in praktijk wordt gebracht, in de financiële problemen komt. In Nederland zijn er 41.000 huishoudens waar dit probleem zich afspeelt. ChristenUnie Roosendaal is benieuwd hoe het gesteld is in Roosendaal.

Zodra een kind 21 jaar wordt, ontvangen ouders fors minder uitkering door deze kostendelersnorm. Het idee is dat je samen de kosten van het huishouden draagt. Als je kind te weinig verdient om een steentje bij te dragen, komt het huishouden al gauw in de knel. Gebleken is dat vele ouders met een bijstandsuitkering onder het bestaansminimum terecht gekomen zijn omdat gemeenten in Nederland er vaak ten onrechte vanuit gaan dat hun kind bijdraagt aan het huishouden. Ook kunnen de inkomsten van een bijwonend kind verschillend zijn, zeker als men een nul-uren contract heeft en niet verzekerd is van een inkomen. De coronacrisis heeft deze problematiek verergerd door het tekort aan werkgelegenheid. Verder is het vaak zo dat als een inwonend kind bijspringt, de boodschappen gehaald kunnen worden, maar dat men per maand toch te weinig overhoudt door de vaste lasten. FNV heeft daarover de noodklok geluid in het tv-programma Kassa. Wij verwijzen u naar het programma op 23 januari 2021 met als onderwerp "Ouders met kinderen keihard aangepakt over de kostendelersnorm". Hierbij een link: <https://www.bnnvara.nl/kassa/videos/559326>

De onbedoelde mogelijke financiële en sociale bijeffecten van de toepassing van de kostendelersnorm op een rij:

- Ouders met een uitkering nemen hun jongvolwassen kinderen niet in huis, aangezien de kans bestaat dat ze gekort worden in hun uitkering. De jongvolwassenen moeten op hun beurt op zoek gaan naar een andere woonruimte, wat erg lastig is in verband met de lange wachttijden voor sociale huurwoningen.
- Jongeren laten zich uitschrijven bij hun ouders en staan nergens meer ingeschreven.
- Mensen die genegen zijn dakloze familie of vrienden in huis te nemen, zien hier vanaf in verband met de korting.
- Mantelzorgers zien af om zorgbehoevenden tijdelijk in huis te nemen. Of de zorgbehoevende wordt gekort als de mantelzorger tijdelijk in huis komt wonen.
- Langer thuis blijven wonen en voor elkaar zorgen wordt moeilijker gemaakt, waardoor eerder gekozen zal worden voor een zorginstelling.

Gemeenten mogen deze kostendelersnorm toepassen, maar zijn dit niet verplicht. Dit betekent dat er van af kan worden geweken en maatwerk geleverd kan worden zodat mensen in een kwetsbare situatie niet nog meer in de problemen komen, in schulden geraken of dakloos worden.

De Belasting Samenwerking West-Brabant heeft in haar tweede bestuursrapportage over 2020 gerapporteerd over een uitgevoerde evaluatie, om de effecten van de kostendelersnorm in beeld te brengen. In de rapportage staat onder het kopje 'effecten voor de burger', dat waar tot 2018 zonder de toepassing van de kostendelersnorm geautomatiseerd kwijtschelding kon worden verleend, dit voor burgers met medebewoners van 21 jaar en ouder niet meer mogelijk is. Om voor kwijtschelding in aanmerking te komen moet deze groep altijd een aanvraag indienen en daarbij extra informatie verstrekken over hun medebewoners. Het uitsluiten van huishoudens met (mogelijke) kostendelers voor geautomatiseerde en versnelde kwijtschelding leidt ook tot onbegrip als situaties niet gewijzigd zijn en naast de administratieve lastenvermeerdering is te zien dat een deel van de groep om onbekende reden geen verzoek om kwijtschelding indient.

ChristenUnie Roosendaal wil graag meer zicht op de toepassing van de kostendelersnorm, de eventuele kwijtschelding hiervan en de problematiek hieromtrent specifiek in Roosendaal en heeft daarbij de volgende vragen aan het college:

1. Herkent het college de ongewenste financiële gevolgen van de kostendelersnorm voor mensen in de bijstand in Roosendaal? Zijn er situaties bekend?
2. Is het college het met ChristenUnie Roosendaal eens dat deze korting tot psychische en financiële problemen kan leiden?
3. Kan het college aangeven hoe vaak en in welke gevallen de Kostendelersnorm in Roosendaal tot nu toe is toegepast?
4. Wordt hierbij gekeken naar de specifieke situatie en wordt er rekening gehouden met de financiële, praktische en emotionele gevolgen van deze toepassing? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?
5. Wordt er specifiek rekening gehouden met situaties waarbij (jonge) kinderen deel uitmaken van het gezin?
6. Is bij het college bekend in hoeveel situaties mantelzorg de reden is voor het delen van een woning? En of dit in gevallen als gevolg van de toepassing van de regeling Kostendelersnorm heeft geleid tot het beëindigen van de mantelzorg?
7. Heeft het college een beeld of er in Roosendaal door het opleggen van deze Kostendelersnorm een mogelijke toename van het aantal daklozen is ontstaan? Zo ja, kan zij dan aangeven om hoeveel gevallen het gaat en wat de huidige status is van deze personen?
8. Wordt er in bepaalde situaties gebruik gemaakt van de door de staatssecretaris geboden beleidsvrijheid? Graag toelichting waarom dit wel of niet gebeurd is en de motivatie daarvoor.
9. Op basis van welke criteria past de gemeente dit (mogelijk) maatwerk toe om te bepalen in hoeverre daadwerkelijke toepassing van deze norm proportioneel en wenselijk is?

Alvast bedankt voor de beantwoording.

Namens,

Fractie ChristenUnie, Karen Suijkerbuijk-Ader

Wij beantwoorden de vraag als volgt:

1. Herkent het college de ongewenste financiële gevolgen van de kostendelersnorm voor mensen in de bijstand in Roosendaal? Zijn er situaties bekend?

Dat de kostendelersnorm in sommige individuele situaties tot ongewenste gevolgen kan leiden herkennen we. In de afgelopen maanden zijn over de gevolgen van de kostendelersnorm verschillende rapporten, handreikingen en kamerbrieven verschenen die dit ook bevestigen:

- Rapport Samen Onder Dak: Belemmeringen voor Bijstandsgerechtigden om Woonruimte te Delen d.d. 24 augustus 2020;
- Kabinetsreactie op onderzoek bijstandsgerechtigden en belemmeringen om woonruimte te delen alsmede op handreiking maatwerk Participatiewet d.d. 6 november 2020;
- Handreiking Divosa Maatwerk voor Dak- en Thuisloze Jongeren d.d. 30 september 2020;
- Verkenning andere vormgeving van kostendelersnorm d.d. 17 mei 2021

Deze rapporten zijn voor het (demissionaire) Kabinet aanleiding geweest na te denken over het anders vormgeven van de kostendelersnorm. Hiervoor is een verkenning uitgevoerd. De verkenning over een andere vormgeving van de kostendelersnorm is voorgelegd aan de Tweede Kamer. Het is aan de Tweede Kamer en aan het nieuw te vormen Kabinet om, met deze verkenning, te zoeken naar een nieuwe vorm van de kostendelersnorm. Deze kostendelersnorm moet wat ons betreft recht doen het uitgangspunt om iedereen die dat nodig heeft een goed vangnet te bieden, maar ook te zorgen dat werken ook daadwerkelijk loont.

2. Is het college het met ChristenUnie Roosendaal eens dat deze korting tot psychische en financiële problemen kan leiden?

Ja, zie voor toelichting vraag 1.

3. Kan het college aangeven hoe vaak en in welke gevallen de Kostendelersnorm in Roosendaal tot nu toe is toegepast?

Op 24 juni 2021 waren er 1731 dossiers met een bijstandsuitkering waarvan 198 dossiers met de betaling over de maand mei een kostendelersnorm hebben ontvangen.

4. Wordt hierbij gekeken naar de specifieke situatie en wordt er rekening gehouden met de financiële, praktische en emotionele gevolgen van deze toepassing? Zo ja, hoe? Zo nee, waarom niet?

Bij elke uitkering wordt, binnen de ruimte die de wetgever ons biedt, gekeken naar de individuele situatie. Echter is de kostendelersnorm dwingend recht. Dat wil zeggen dat het Werkplein Hart van West-Brabant geen bevoegdheid heeft om hiervan af te wijken door middel van een verordening of beleidsregel. In bijzondere individuele gevallen kan de norm echter wel anders worden vastgesteld, op basis van artikel 18 van de Participatiewet. Daarnaast kan er van de kostendelersnorm worden afgeweken indien er sprake is van een tijdelijke situatie en er dus geen sprake is van een hoofdverblijf.

5. Wordt er specifiek rekening gehouden met situaties waarbij (jonge) kinderen deel uitmaken van het gezin?

Uiteraard is de aanwezigheid van (jonge) kinderen een onderdeel van iedere individuele beoordeling. In het geval van (jonge) kinderen kan tijdelijk afgeweken worden.

6. Is bij het college bekend in hoeveel situaties mantelzorg de reden is voor het delen van een woning? En of dit in gevallen als gevolg van de toepassing van de regeling Kostendelersnorm heeft geleid tot het beëindigen van de mantelzorg?

Dit is niet bekend omdat het verlenen van mantelzorg niet wordt geregistreerd.

7. Heeft het college een beeld of er in Roosendaal door het opleggen van deze Kostendelersnorm een mogelijke toename van het aantal daklozen is ontstaan? Zo ja, kan zij dan aangeven om hoeveel gevallen het gaat en wat de huidige status is van deze personen?

Dakloosheid heeft meerdere oorzaken. Uit informatie van de maatschappelijke opvang blijkt dat de kostendelersnorm één van de oorzaken kan zijn. Het is niet bekend om hoeveel gevallen dit precies gaat.

Binnen het algemeen maatschappelijk werk en schuldhulpverlening zijn er situaties waarbij de kostendelersnorm leidt tot problemen en inwonende mensen moesten vertrekken. Vaak heeft dit te maken met het wel of niet kunnen en willen bijdragen aan de gezamenlijke kosten, waardoor bijvoorbeeld schuldhulpverlening niet mogelijk is.

8. Wordt er in bepaalde situaties gebruik gemaakt van de door de staatssecretaris geboden beleidsvrijheid? Graag toelichting waarom dit wel of niet gebeurd is en de motivatie daarvoor.

Ja, waar nodig wordt in individuele gevallen door het Werkplein gebruik gemaakt van de geboden beleidsvrijheid door het toepassen van maatwerk. Wel moet worden aangegeven dat de geboden ruimte beperkt is (zie antwoord vraag 4).

9. Op basis van welke criteria past de gemeente dit (mogelijk) maatwerk toe om te bepalen in hoeverre daadwerkelijke toepassing van deze norm proportioneel en wenselijk is?

Divosa geeft in haar handreiking drie vormen van maatwerk die deels ook worden benoemd in de kabinetsreactie op het onderzoek van APE significant.

- De kostendelersnorm wordt tijdelijk buiten beschouwing gelaten, bijvoorbeeld in een crisissituatie;
- Een medebewoner compenseert het inkomenstekort van de hoofdbewoner. Ook de medebewoner kan in aanmerking voor een uitkering indien deze voldoet aan de voorwaarden;
- Er kan een commercieel contract worden afgesloten wanneer er geen sprake is van familie in de eerste of tweede graad.

Het Werkplein Hart van West-Brabant maakt in individuele gevallen gebruik van deze handreiking.

Wij vertrouwen erop U hiermede voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Roosendaal,

De secretaris,

De burgemeester,

ba.

A. Hendriks